

KUNSTTYVENE

«Han er mystisk og rik – en
ekte superskurk.»

I den hemmelige luksurvillaen hans er veggene dekket av berømte malerier. Alle er stjålet for ham av proffe tyver. Slik er myten om kunstsamlere du møter på film.

Men du trenger ikke være en rik superskurk for å like kunst. Hvert eneste år besøker millioner av mennesker museer over hele verden. Hva er det som gjør folk gjerne etter kunst?

Kunst kan for eksempel være et maleri, en skulptur eller et fotografi. Den kan gjøre deg glad, sint eller få deg til å gruble og se verden på nye måter. Kunsten forteller historier om hvordan mennesker levde før, om mennesker som lever annerledes enn vi lever, om hvem vi er i dag, og om kunstnerne som har lagd den.

Kunst kan være verdt mye penger. Kanskje er den lagd av en berømt kunstner eller i en spesiell periode? Eller kanskje har kunsten stått på slottet til en mektig konge?

Hvert år stjeles det kunst for milliarder av kroner. I Norge forsvinner flere hundre kunstverk i året, og mange blir aldri funnet igjen. Og enda sjeldnere blir tyven tatt ...

Visste du at verdens dyreste maleri ble kjøpt for over **FIRE MILLIARDER** kroner? Det er så mye penger at du kunne brukt over hundre tusen kroner hver eneste dag til du blir hundre år gammel! Maleriet heter *Salvator Mundi* og er malt av den verdenskjente kunstneren Leonardo da Vinci. Når dyr kunst selges, får vi ofte ikke vite hvem som har kjøpt den, nettopp for å unngå at noen stjeler den.

Verdens mest kjente kunsttyveri

August 1911, Paris i Frankrike

– Hva? Har dere tatt det ned?

Den lille franske kunstneren ser irritert på en vakt mens han klemmer skisseblokka og en tegneblyant hardt mellom fingrene. Han har reist langt for å besøke det berømte kunstmuseet Louvre i Paris.

Det glitrer vakkert i gull fra taket som buer seg høyt over noen av verdens mest berømte malerier. Bildene henger så tett at det er vanskelig å skimte veggen mellom dem. Bortsett fra ...

De to mennene stirrer på en flekk på veggen. Den er ikke stor, men den er stor nok til at det er tydelig at noe mangler. For den franske kunstneren ser ikke kvinnen han er kommet for å tegne. Frankrike mangler nemlig det som snart skal bli verdens mest kjente maleri.

Bare fire jernkroker henger igjen. *Mona Lisa* er borte.

Det skulle ikke være mulig å stjele *Mona Lisa*, mente museet. Nå hadde det umulige skjedd! I en trappeoppgang i museet finner politiet glasset og rammen hennes. Så skjer alt veldig raskt: Grensene til Frankrike stenges. Tog og båter gjennom søkes. Politiet stopper alle som bærer rundt på en firkantet pakke. Hvor er *Mona Lisa*? Et kunsttyveri som dette er nytt og spennende. Nyheten slås derfor

Louvre-galleriet

Museumsdirektøren mente Louvre var godt beskyttet. Men det var slett ikke sant! Louvre var som en gigantisk labyrint. Med over 400 rom og under 250 vakter var museet dårlig bevoktet. Da hjalp det ikke at vaktene kunne judo (ja, de ble faktisk trent opp i det!).

stort opp på avisenes forsider verden over, og de som kan føre politiet til tyvene, vil få mye penger som belønning.

På denne tiden er ikke *Mona Lisa* verdenskjent ennå. Det er først og fremst de som liker kunst, som vet hvem hun er. Men nå som maleriet er stjålet, er hun plutselig overalt. På plakater, sjokolade-esker, avisforsider, postkort. Alle steder – bortsett fra i Louvre. Tusenvis står i kø til museet. Alle vil se den tomme veggen. Det ingen vet, er at *Mona Lisa* ligger gjemt i nærheten.

Over 60 etterforskere får i oppgave å granske de få ledetrådene som finnes: et fingeravtrykk og et dørhåndtak som tyven har kastet fra seg. Politiet mistenker at noen som jobber på museet, står bak. Flere hundre håndverkere har tilgang til bygget og kan komme og gå når de vil. Problemet er bare at fingeravtrykket ikke matcher med noen av dem. Månedene går, og til slutt henger museet opp et annet bilde på plassen til *Mona Lisa*. Hun erklæres som forsvunnet. For alltid.

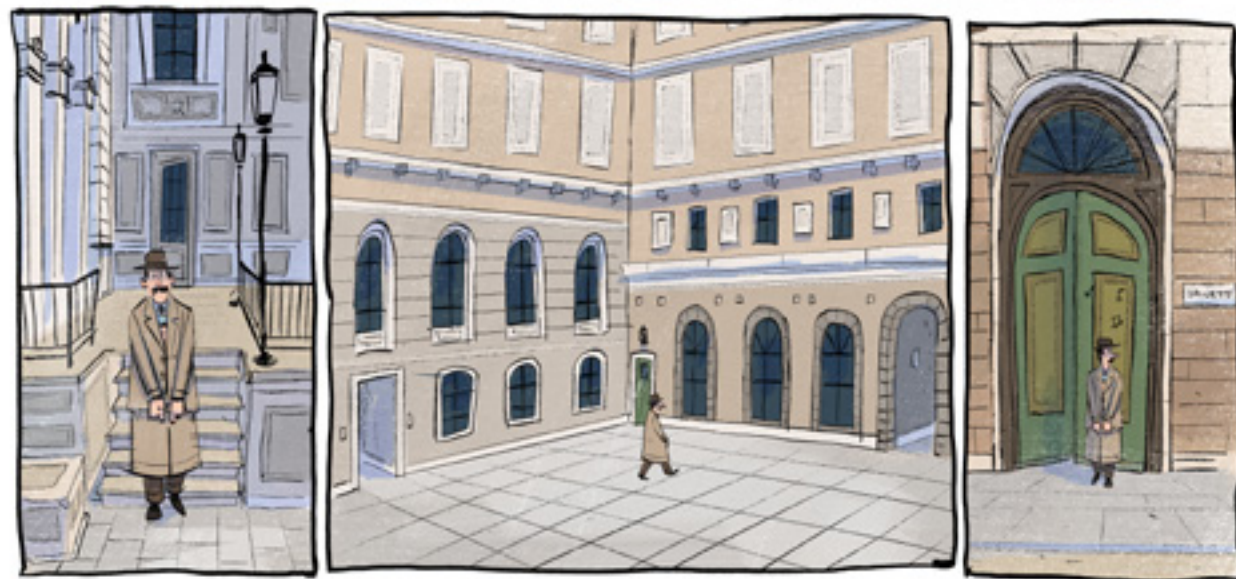
To år senere dukker det plutselig opp et brev ...

Brevet er sendt til en kunsthandler i Italia.

Det må være en spøk, tenker han. Eller kan denne Leonardo faktisk ha den ekte *Mona Lisa*? Kunsthandleren har bare ett valg: Han må undersøke det nærmere. Italieneren pakker sakene sine og møter opp på hotellet hvor Leonardo venter.

Mannen inne på hotellet heter egentlig ikke Leonardo, men Vincenzo Peruggia. I lomma har han skarve 20 kroner. I kofferten har han den ekte *Mona Lisa*. 32 år gamle Vincenzo er en vanlig italiensk håndverker og slett ikke en rik kunsttyv, som politiet etter hvert trodde. Så hvordan havnet *Mona Lisa* hos ham?

Det stjalne verket
til Leonardo da
Vinci er i min
besittelse.
Leonardo

Etter å ha levd et fattig liv i Italia har Vincenzo reist til Frankrike for å tjene penger. Her har han fått jobb som håndverker i Louvre. Franskmennene han jobber med, ser ned på ham. De stjeler fra ham og strør salt og pepper i vinen hans.

Da museet vil beskytte flere av maleriene med glass, får Vincenzo i oppgave å glasse inn *Mona Lisa*. Dermed vet han nøyaktig hvordan han skal fjerne rammen og glasset. En mandag når museet er stengt, lister han seg inn på morgenen og hekter henne av veggen. I en trappeoppgang fjerner han glasset og rammen og pakker maleriet inn i den hvite frakken sin før han tar det under armen. Men døra han har tenkt å bruke, er stengt! Vincenzo løsner dørhåndtaket, men døra vil likevel ikke opp. Heldigvis kjenner han museet som sin egen bukselomme og finner raskt en annen vei ut. Tilbake i leiligheten sin bare noen kilometer unna plasserer han maleriet trygt i et hemmelig rom i en spesiallagd kiste med dobbel bunn. Da museums-vakten oppdager at *Mona Lisa* er borte, har hun allerede vært stjålet i over et døgn.

Som del av politiets etterforskning blir Vincenzo avhørt to ganger uten å bli mistenkt. Politiet har faktisk fingeravtrykket til Vincenzo fordi han har jobbet i Louvre, men bare av høyre tommel. Da han stjal *Mona Lisa*, etterlot han seg avtrykket av den venstre. Derfor sjekker politiet ham ut av saken.

Faktisk ble den kjente spanske maleren Pablo Picasso og en fransk forfatter pågrepet for tyveriet fordi de tidligere hadde kjøpt kunst som var stjålet fra Louvre. Men da politiet undersøkte det nærmere, fant de ut at de hadde tatt feil menn.

Slik fremstilte en fransk avis tyveriet.

Så til det store spørsmålet – hvorfor stjal han *Mona Lisa*?

Noen mener Vincenzo forelsket seg i det mystiske smilet hennes. Andre mener han var ute etter pengene. Selv har han en helt annen forklaring: *Mona Lisa*, som ble malt i Italia, var stjålet av Frankrike! Vincenzo mener derfor at han er en helt da han gir maleriet tilbake til Italia etter 400 år. Som belønning vil han bare ha et par hundre tusen kroner, selv om bildet er verdt mye mer. Men *Mona Lisa* har ikke blitt stjålet fra Italia. For Frankrike kjøpte maleriet for veldig lenge siden, og det har ikke Vincenzo fått med seg.

Før Vincenzo ser snurten av pengene, blir han arrestert og dømt til litt over ett år i fengsel. Senere verver han seg til det italienske militæret før han starter en malebutikk og senere dør på bursdagen sin, 44 år gammel. Og *Mona Lisa*? Hun har blitt superkjendis og drar på turné i Italia før hun blir levert tilbake til Frankrike. Og siden den gang har *Mona Lisa* vært verdens mest berømte maleri.

Hadde det gått an å stjele *Mona Lisa* i dag?

I 1911 hadde Louvre under 250 vakter. I dag er det 1300 av dem! *Mona Lisa* er ekstra godt bevoktet med skuddsikkert glass og bevæpnede vakter. Tyver må derfor legge en helt spesiell plan om de vil stjele *Mona Lisa* på nytt.

Og du? Pass deg hvis du besøker henne. Det sies at mange forelsker seg. Det er akkurat som om hun følger deg med øynene mens hun smiler lurt. Faktisk har hun fått så mange kjærlighetsbrev at hun har en egen postkasse.

VINCENZO PERUGGIA

Født:	8. oktober 1881
Død:	8. oktober 1925
Nasjonalitet:	Italiensk
Bakgrunn:	Håndverker
Dømt for:	Tyveriet av <i>Mona Lisa</i>

Dette bør du vite om Mona Lisa

Malt av Leonardo da Vinci

ca. 1503–1519

Mål: 77 cm høyt, 53 cm bredt

Verdi: uerstattelig

- *Mona Lisa* ser ikke gammel ut, men hun er faktisk over 500 år! Den kjente italienske vitenskapsmannen og kunstneren Leonardo da Vinci (1452–1519) malte *Mona Lisa* gjennom 16 år, før han til slutt døde. Da Vinci tok mange pauser underveis og var kjent for aldri å bli helt fornøyd med maleriene sine uansett hvor flotte de var.
- *Mona Lisa* er berømt for flere ting: for sitt mystiske smil, for den spesielle maleteknikken som da Vinci brukte, og for å være et av de beste eksemplene på italiensk kunst.

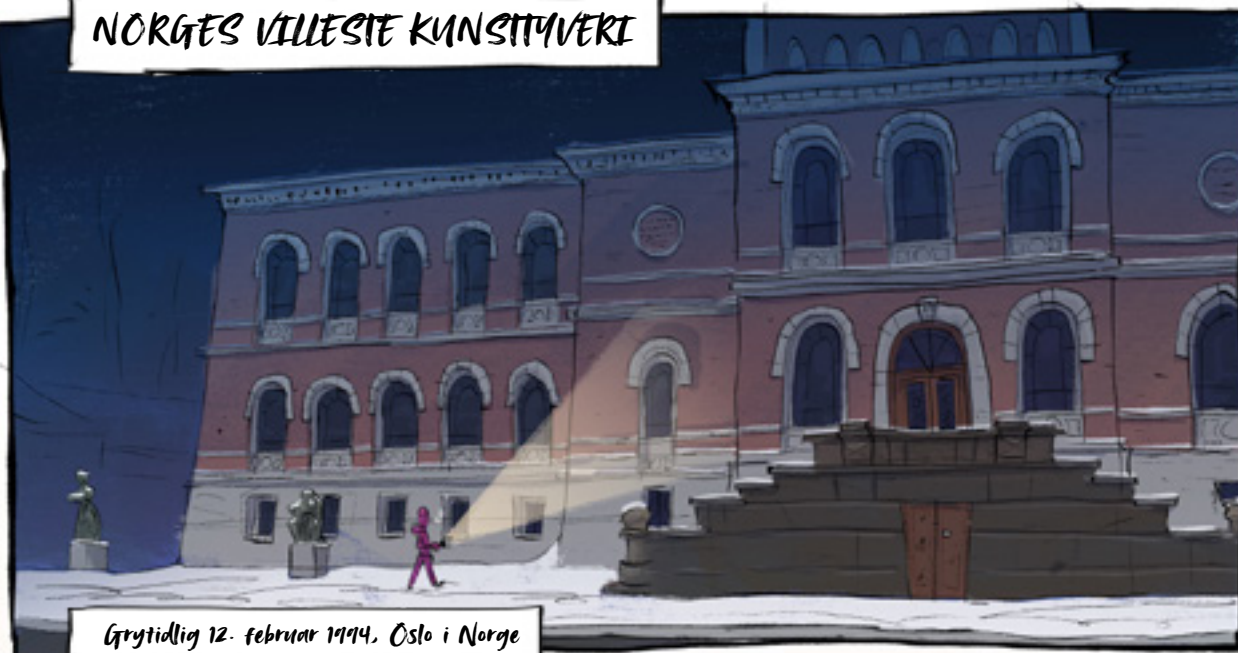
- I flere hundre år klødde forskere seg i hodet over to ting: Hvem er egentlig kvinnen på bildet? Og hvorfor smiler hun så lurt? Nå har de endelig funnet svaret. Mens noen trodde da Vinci malte seg selv, mente andre at han malte mammaen sin. Men kvinnen på bildet er italienske Lisa Gherardini. Mannen hennes ville feire at de hadde fått en sønn, og ba da Vinci male henne.
- Og det mystiske smilet? Da Vinci brukte en maleteknikk som gjorde øyekroken og munnvikene hennes uskarpe. Litt som å bruke viskelær.

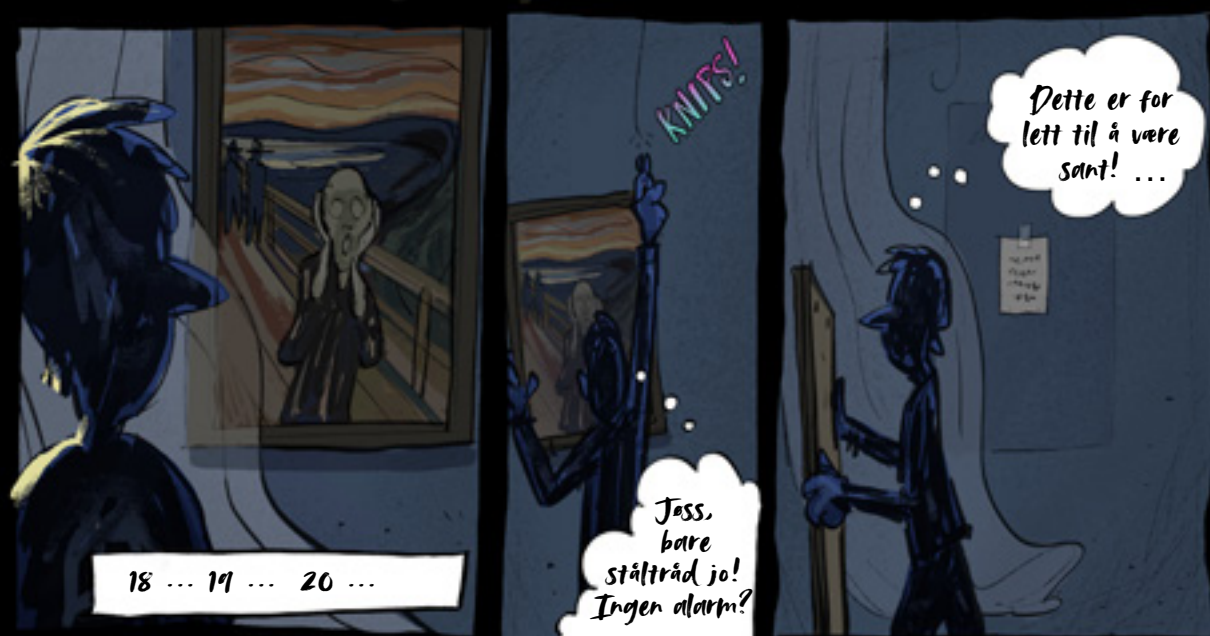
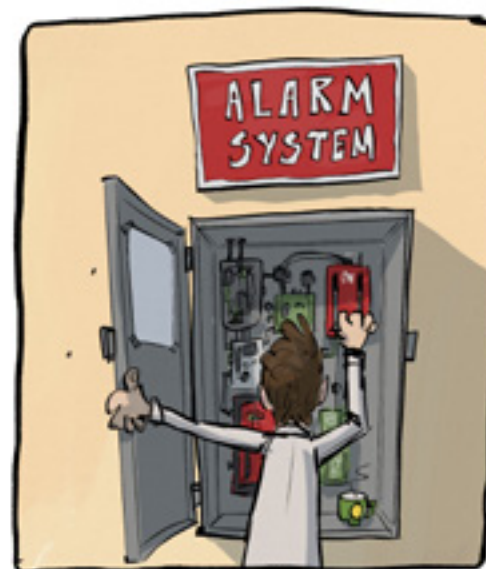
Derfor er det vanskelig å vite hvilket humør *Mona Lisa* egentlig er i.

- *Mona Lisa* har vært eid av flere rike og mektige personer før hun havnet på museum, blant dem keiser Napoleon Bonaparte. Det sies at han var så forelsket i henne at han hengte henne opp på soverommet sitt. I dag er hun eid av Frankrike og henger fast i museet Louvre i Paris.
- Har du lagt merke til at *Mona Lisa* verken har øyebryn eller øyevipper? Det har hun hatt før, mener en forsker. Med spesielle kameraer har han funnet spor etter hårene som har forsvunnet med årene. Hårreisende, eller hva?

NORGES VILDESTE KUNSTTYVERI

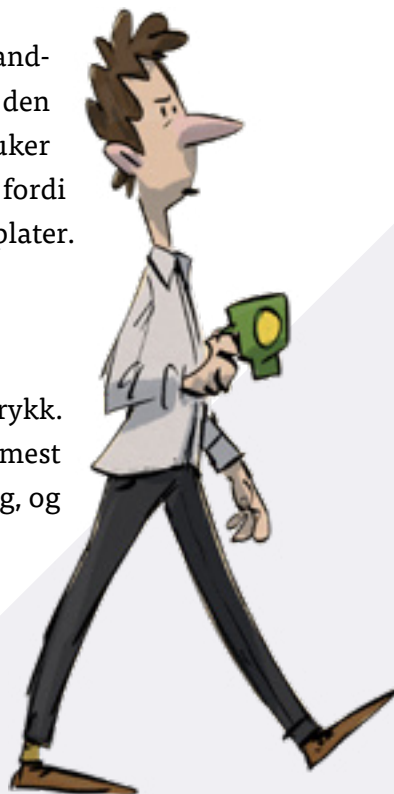
Det er bare én tyv som er så frekk å stjele Norges mest kjente maleri foran nesa på alle: Pål Enger, en talentfull fotballspiller, kunsttyv og medlem av en kjent norsk kriminell gjeng, Tveitgjengen. Pål elsker å leke katt og mus med politiet, men det er ikke nok. Han drømmer om å bli Norges mest kjente tyv.

I seks år planlegger Pål tyveriet av Edvard Munchs maleri. Han bestemmer seg for å gjøre det den samme dagen som vinter-OL på Lillehammer åpner – da får hele verden det med seg, og det er lite politi i Oslo. Pål besøker Nasjonalgalleriet ofte og spaner på vaktene. Han vil at kameraene på museet skal filme ansiktet hans. Han vil at politiet skal se at det er ham, for å erte dem. Men han kan ikke gjøre det for lett for dem! Pål får to medhjelpere til å stjele *Skrik* mens han selv er et annet sted. Dette er Påls fortelling om det som skjedde.

Nyheten går verden rundt og slås stort opp i utenlandske aviser. *Skrik* må tilbake! Folk strømmer til for å se den tomme plassen der maleriet har hengt. Samtidig bruker tyvene en hel dag på å lirke maleriet ut av rammen fordi det er så skjørt. Så gjemmer Pål det mellom to bordplater.

Politiet har få spor å gå etter. Ikke et eneste fingeravtrykk. Bildene fra de gamle overvåkningskameraene er nærmest ubrukelige. Tyvene har ikke dekket ansiktet engang, og

likevel er det umulig å se hvem de er. Selv om politiet har video av Pål på museet rett før tyveriet, kan de ikke bevise at det er han som står bak. Det er ikke ulovlig å se på kunst. Og det flaueste av alt: *Skrik* pleide å være bedre beskyttet før. Men til OL lagde museet en egen Munch-utstilling, og derfor ble *Skrik* flyttet fra sin faste plass i andre etasje til et rom rett over bakken.

Museet utlover 200 000 kroner til den som kan få *Skrik* tilbake. For tyvene er det småpenger, maleriet er verdt minst 400 millioner. Flere personer kontakter politiet og hevder at de kan levere tilbake maleriet mot penger. Men gang etter gang viser det seg å være lureri. Siden ingen i Norge vil kjøpe et så berømt maleri som er stjålet, vet politiet at tyvene vil kreve løsepenger for det, eller selge det til utlandet. For å lokke tyvene i en felle ber politiet om hjelp fra verdens beste kunstetterforskere. De to hemmelige politiagentene fra England utgir seg for å komme fra et av verdens rikeste museer. De later som om de vil kjøpe maleriet for å gi det tilbake til Nasjonalgalleriet. I to koffertar legger de tre millioner kroner som tyvene «liksom» skal få. Men planen er å ta tyvene når de kommer med bildet. De skal ikke få en krone!

Gjennom mellommenn får politiagentene kontakt med tyvene. For å bevise at de har *Skrik*, legger tyvene en bit av rammen på en parkeringsplass. Nå kan agentene gå i gang med planen sin. I flere dager forhandler de fram og tilbake med mellommennene om hvordan de skal bytte pengene mot maleriet. Til slutt blir de enige. Men idet tyvene skal få pengene sine, er det politiet som dukker opp. Den hemmelige operasjonen har lyktes! Tre måneder etter at det ble stjålet, er *Skrik* funnet.

PÅL ENGER

«P. ENGER»

Født:	26. mars 1967
Død:	29. juni 2024
Nasjonalitet:	Norsk
Bakgrunn:	Tyv, fotballspiller, medlem av den kriminelle Tveitagjengen
Dømt for:	Tyveri av to Munch-malerier, <i>Vampyr</i> og <i>Skrik</i>, og andre lovbrudd

«Alle vil jo gjøre noe stort en eller annen gang i livet. Dette ble min ting.»

PÅL ENGER

Så til det store spørsmålet – hvorfor stjal Pål *Skrik*?

Pål gikk på barneskolen første gang han så *Skrik*. Han klarte ikke slutte å stirre på bildet, som skrek mot ham. Da Pål ble voksen, bestemte han seg for å stjele det. Første gang han prøvde gikk det galt. Pål sier at han stakk hånda inn gjennom feil vindu i museet og stjal et annet maleri av Edvard Munch, *Vampyr*. Hadde han ikke fått med seg at *Skrik* var utlånt til Japan? Da det ble kjent at Norge skulle arrangere vinter-OL, bestemte han seg for å prøve på nytt.

Pål får seks år i fengsel som hjernen bak tyveriet. Tre andre blir også dømt til fengsel, men senere frifunnet. Det er ingen som har tilstått å ha klatret inn i museet og stjålet *Skrik*. I over ti år nekter Pål for tyveriet før han til slutt innrømmer at det var han som sto bak. I fengsel begynner Pål å male, og han stiller senere ut kunsten sin. Pål blir dømt for mange flere lovbrudd før han dør i 2024, 57 år gammel. Og akkurat som Pål drømte om, ble han Norges mest kjente kunsttyv.

Hadde det gått an å stjele *Skrik* i dag?

Da *Skrik* ble stjålet, hang det på et gammelt museum med dårlig sikkerhet. I dag har bildet fått et nytt hjem på det moderne Nasjonalmuseet. Der blir det passet ekstra godt på av vakter, kameraer og alarmer. Hvis noen vil stjele *Skrik* nå, må de være mestere i å planlegge!

Dette bør du vite om Skrik

Malt av Edvard Munch – år 1893

Mål: 91 cm høyt, 73,5 cm bredt

Pris: uerstattelig

- Norske Edvard Munch (1863–1944) er en av verdens mest kjente kunstnere. En gang Munch gikk en kveldstur med to venner, var himmelen så flammende rød at han følte at naturen skrek til ham. Etterpå dro Munch hjem og malte følelsene sine på en måte som ingen hadde sett før. Slik ble *Skrik* til.
- I dag er maleriet verdens fremste symbol på angst og redsel. Samtidig får bildet mange til å undre. Er det figuren i bildet som skriker? Eller beskytter den seg mot lyden av et skrik? Det forblir en gåte.
- *Skrik* har sin egen emoji, som brukes verden over: 🤯

- Det finnes flere *Skrik*! Munch lagde fem ulike versjoner – to malerier og tre andre i forskjellige teknikker. Alle *Skrik*-bildene bortsett fra ett henger på Nasjonalmuseet og Munchmuseet i Oslo. Det siste er det en kunstsamler som eier. Bildene er så skjøre at de en dag vil bli borte om de får for mye lys. Derfor viser Munchmuseet fram bare ett av sine tre *Skrik*-bilder hver time, mens de to andre hviler i mørke.
- Begge de to *Skrik*-maleriene har faktisk blitt stjålet. Etter at Pål Enger stjal det ene fra Nasjonalgalleriet i 1994, ble det andre stjålet under et ran fra Munchmuseet i 2004. Det tok to år før maleriet kom til rette.
- Det er stearin på *Skrik*! Munch tok ikke alltid så godt vare på kunsten sin, og det er både riper og søl på bildene hans. Han plasserte mange bilder utendørs fordi han ikke hadde plass inne, eller for at kunsten skulle tåle vær og vind.
- Det skjuler seg en «hemmelig beskjed» i et av *Skrik*-maleriene. Blant skyene er det skrevet med liten skrift: «Kan kun være malet af en gal Mand» (Kan bare være malt av en gal mann). Lenge trodde folk det var skrevet av en som hadde sett maleriet på en utstilling, men undersøkelser med spesielle kameraer viser at det var Munch selv som skrev det.

Dette skjer med stjålet kunst

Bli med inn i tyvens hode: Du har stjålet et verdensberømt maleri. Hva gjør du nå? Du har som regel tre valg:

1. **Å SELGE MALERIET VIDERE.** Klar for å selge maleriet til en styrtrik kunstsamler og bli millionær? Beklager å måtte skuffe deg. I virkeligheten er det nesten ingen som vil betale millioner for et bilde som ikke kan vises fram. Dessuten må du fortelle noen at det var DU som stjal bildet. Fengsel neste, takk!
2. **Å KREVE LØSEPENGER.** Det betyr at du krever penger for å levere tilbake det du har stjålet. Noen museer er så desperate etter å få tilbake kunsten at de betaler. Men det er risikabelt. Mange tyver bruker derfor andre personer til å forhandle for seg. Tyver med is i magen venter til museet utlover finnerlønn.
3. **Å BEHOLDE BILDET SELV.** Hvorfor ikke ha *Mona Lisa* hengende på veggen hjemme? Da kan du glemme å ha venner på besøk, med mindre du har et rom i huset som ingen vet om.

Visste du at flere land har egne spesialagenter som jakter på kunsttyver? Det amerikanske spesialpolitiet FBI har 13 etterforskere som bare jobber med kunst. De har sporet opp kunst og gamle gjenstander for milliarder. I dag finnes det databaser hvor de som kjøper kunst, kan sjekke om kunstverkene er meldt stjålet. Det gjør det vanskeligere for tyvene å selge dem videre.

Det finnes mange grunner til at noen stjeler kunst: for å bli berømt. For å tjene penger. For å beundre den alene. For å bytte til seg narkotika og våpen. Fordi de har sjansen.

Sannheten er at de store kunsttyveriene er sjeldne. Mye kunst stjeles fra vanlige hjem av innbruddstyver. Mange folk samler på dyr kunst, men er ikke like flinke til å beskytte den som museene er. Og jo mindre kjent kunsten er, jo lettere er det å selge den videre.

De fleste kunsttyverier har én ting til felles: Det meste av kunsten dukker aldri opp igjen. Mye havner hos brukt-handlere og vanlige folk som ikke vet at kunsten er stjålet, eller som tror de har kjøpt en kopi. Noen ganger dukker kunsten opp på andre museer. Andre ganger har tyvene ødelagt kunsten i panikk, glemte hvor de har gjemt den, eller dødd. Det kan ta flere år før noen oppdager et tyveri, og kunsten selges ofte videre flere ganger. Det gjør det vanskelig å finne de ekte tyvene.

Hvordan beskytter museene kunst i dag?

Gitter, tunge dører, låser og skuddsikkert glass. Sånn, ingen får tak i maleriet i dette supersikre hvelvet. Vent litt! Nå får jo ingen sett bildet.

Å beskytte kunst er vanskelig fordi alle skal kunne se den på et museum. Før kunne du knuse et vindu, stikke hånda inn og stjele et berømt maleri. I dag er bildene festet godt til veggen, og sikkerheten på de store museene er mye høyere enn før. Museene bruker både synlige og usynlige måter å beskytte kunsten på, som for eksempel moderne sensorer, overvåkningskameraer, sikkerhetsglass, sikkerhetssjekk av dem som jobber der og vakter som er spesialtrent i å passe på kunst.

Neste gang du er på et museum, prøv å legge merke til hvor de mest kjente maleriene henger! Ofte finner du dem midt i museet, langt unna vinduer og utganger. Da er det vanskeligere for en tyv rømme med et bilde uten å bli oppdaget.

Syv spinnville kunsttyverier

Verdens største kunsttyveri

Natt til 18. mars 1990 banker to politimenn på døra til Isabella Stewart Gardner Museum i Boston i USA. På et øyeblikk overrumpler de vaktene.

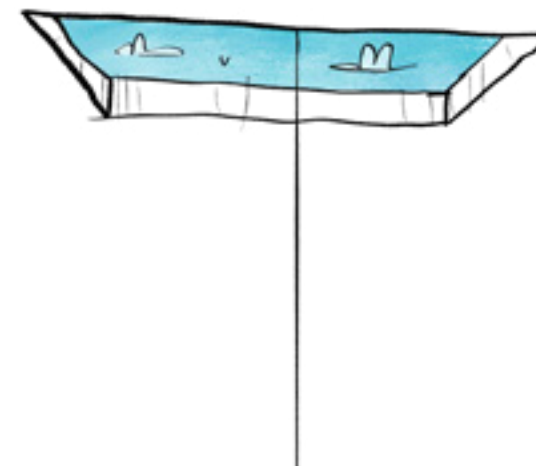
Slik starter verdens største kunsttyveri. Politimennene, som selvsagt er tyver som har kledd seg ut, forsvinner med 13 verdenskjente kunstverk. Kunsten er verdt over fem milliarder kroner! I over 30 år har amerikansk politi klødd seg i hodet over mysteriet, for bildene er fortsatt søkk vekk. Alt som henger igjen, er de tomme rammene. Den som finner kunstverkene, får 100 millioner!

Røykbombe-tyveriet

– Godt nytt år!

Folk jubler og skåler. Det er nyttårsaften, natt til 1. januar 2000. Mens nyttårsraketter overdøver alle andre lyder, knuses et takvindu på et av Englands fineste museer, Ashmolean Museum i Oxford.

Akkurat som på film klatrer tyven ned en taustige før han kaster en røykbombe på gulvet. Sakte, men sikkert fylles rommet med røyk. Da overvåkningskameraene ikke lenger fanger opp det som skjer, hekter tyven ned et maleri av den franske maleren Paul Cézanne. På under ti minutter forsvinner han med bildet som er verdt nesten 40 millioner kroner.

Tyver på fisketur

I 1997 løfter tyver et maleri av veggen i et italiensk museum – med en fiskestang, tror man. Så drar de maleriet av den østerrikske kunstneren Gustav Klimt opp gjennom et åpent takvindu. 23 år senere finner gartnere bildet gjemt bak en klatreplante i en av museets yttervegger. Hvem vet om bildet har ligget der hele tiden? Kanskje tenkte tyvene å komme tilbake for å hente det?

Bildet som er stjålet flest ganger

Guinness rekordbok har kalt bildet for *Takeaway Rembrandt*, selv om det egentlig heter *Jacob de Gheyn III*. Maleriet av den nederlandske maleren Rembrandt har nemlig blitt stjålet hele fire ganger, i både 1966, 1973, 1981 og 1983. Det er ingen tvil om at bildet, som er like lite som et A4-ark, nå er ekstra fristende å stjele for andre tyver!

Men det er faktisk ikke dette maleriet som er stjålet flest ganger i verden. *Tilbedelsen av det mystiske lam* av den nederlandske maleren Jan van Eyck består av flere bilder som henger sammen. De har blitt stjålet hele syv ganger til sammen.

Tyveriet som endte i dass

Dette tyveriet er ikke mest kjent for kunstverkene som ble stjålet, eller for hvordan det skjedde. Det er kjent for hva tyvene gjorde med bildene etterpå!

I 2003 stjeler tyver tre berømte malerier fra et galleri i Manchester i England. Men i stedet for å ta med seg bildene hjem gjør tyvene noe helt annet! De ruller dem sammen og stapper dem i et pappør. Røret legger de igjen ved en do bare 200 meter unna museet sammen med en beskjed: «Vi mente ikke å stjele maleriene, vi ville bare vise den dårlige sikkerheten.» Mens kunsten blir funnet av politiet, er tyvene som trukket ned i do.

Tyvene som boret hull i taket

Uten å utløse en eneste alarm, borer tyver hull i taket på et museum i Stockholm i Sverige i 1993. De firer seg ned om natten og tar med seg berømte malerier av blant andre Picasso. Bildene er verdt 300 millioner kroner, og kunsttyveriet er det største i svensk historie. I dag er de fleste maleriene funnet igjen.

Bokbandittene: Tyvene som elsket bøker!

James Shinn blir ofte sett vandrende langs bokhyllene på universitetene. Med skjorta hengende utenfor buksa og bukseseler på, tror folk at James er en rufsete professor som elsker bøker.

Men sannheten er en annen. James var en stor boktyv i USA på 1980-tallet! Han stjal flere hundre sjeldne bøker fra universiteter over hele landet. Tyveriene var vanskelig å oppdage, og bibliotekene var dårlig sikret. Med Q-tips og skokrem skjulte han merkelappene på bokryggene. Så solgte han bøkene videre til uvitende bokhandlere og samlere. Men snipp, snapp, snute, en dag var bokeventyret ute. James ble oppdaget av en bibliotekar og dømt til 20 års fengsel for tyveriene.

James er ikke den eneste boktyven i USA. Stephen Blumberg var helt besatt av bøker! Han var så hekta at han stjal nesten 24 000 sjeldne bøker fra biblioteker på 1970- og 1980-tallet. Bøkene var verdt over 30 millioner kroner, og de veide like mye som fire elefanter. Stephen var en ekte samler og beholdt bøkene i stedet for å selge dem. Han har i dag verdensrekorden i å stjele bøker!

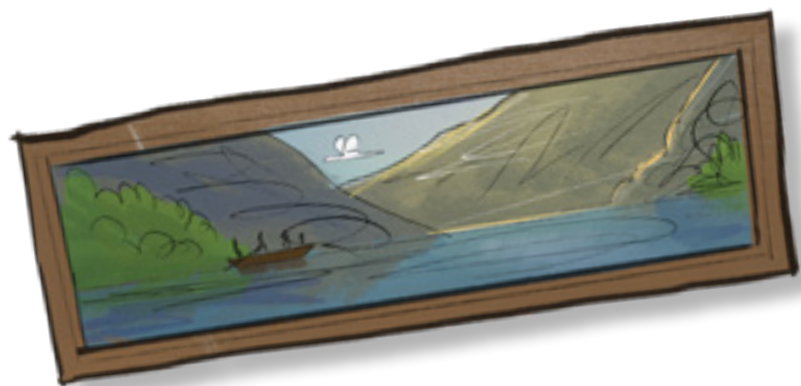

Kjente kunsttyver

Kunstens Spider-Man: Vjeran Tomic

Han hopper fra tak til tak med politiet i hælene. Han klatrer inn i leilighetene til rikinger ti etasjer over bakken og stjeler smykker og kunst. Som en ekte klatrer har den franske kunsttyven Vjeran Tomic fått kallenavnet Spider-Man.

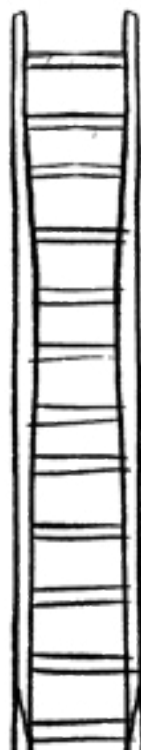
I 2010 bryter Vjeran seg inn i et museum i Paris i Frankrike ved å bytte ut alle skruene i et vindu med jukse-skruer. Senere fjerner han vinduet med sugekopper, og inne i museet stjeler han fem bilder til en verdi av én milliard kroner uten at vaktene oppdager det. Planen til Vjeran er å selge bildene så han kan kjøpe seg en seilbåt og reise jorda rundt. Men selv om han er god til å komme seg unna, blir kunstens Spider-Man til slutt tatt sammen med to hjelpere. Hvor kunstverkene har blitt av, er en gåte.

Verdens beste kunsttyv: Stéphane Breitwieser

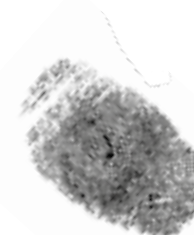
De fleste tyver stjeler for pengene. Men ikke franske Stéphane Breitwieser. Han er gal etter selve kunsten! Mens kjæresten holder utkikk, stjeler Stéphane kunst fra museer midt på lyse dagen. I løpet av syv år stjeler de to rundt 250 kunstverk fra museer over hele Europa. Det vil si at de stjeler kunst annenhver uke! Noen ganger stjeler fra tre forskjellige museer på én dag.

Stéphane stjeler til sammen nærmere 20 milliarder, og franskmannen regnes i dag som verdens beste kunsttyv. Så hvordan får han det til? Han gjør alt annet enn det vaktene på museene forventer. Han er med på omvisninger og stjeler midt på dagen. Hvis et sikkerhetskamera overvåker rommet, står han bare med ryggen til under tyveriet.

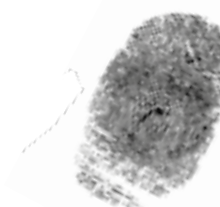
«Det mest vellykte kunsttyveriet er det ingen som vet skjer.»

STÉPHANE BREITWIESER

Stéphane beholder kunsten selv og henger bildene opp på veggen hjemme. Han etterlater seg en tom ramme på museet som en liten hilsen.

Til slutt går det med ham som med mange andre tyver: Stéphane blir tatt i 2001 da han drar tilbake til et museum for å fjerne fingeravtrykk. Fortsatt mangler 60 av bildene han stjal. Det blir sagt at moren hans ødela flere av dem for å skjule bevisene.

Flere rare ting som har blitt stjålet

I Guds hellige navn ...

... hvor er kirken? I 2008 forsvinner en 200 år gammel kirke i Russland. Men den har ikke tatt veien til himmelen. Noen har plukket kirken fra hverandre, murstein for murstein, for å selge materialene videre. Siden kirken lå øde og ikke var i bruk, tok det flere måneder før en prest oppdaget tyveriet.

Det store ostetyveriet: Hva har ched dar?

I 2024 forsvinner 22 tonn luksusost i England. Osten er sjelden og har vunnet priser fordi den er så god. Tyven utgir seg for å være en franskmann som vil kjøpe tusen cheddaroster til en verdi av flere millioner. Og osten hentes som avtalt. Og så ... Ja, det skjedde ikke noe mer. For pengene og osten er fortsatt som smeltet bort.

Trøffel-tyvene med nattsynbriller

Kan folk være gjerne etter en sopp? Ja, faktisk! Trøffel er en skikkelig luksus-sopp fordi den bare vokser noen få steder på jorda. Det gjør den til en av verdens dyreste matvarer. Noen trøfler har blitt solgt for mange hundre tusen kroner! Da er det kanskje ikke så rart at noen prøver å stjele den. I 2005 sniker tyver seg inn på et lager i Frankrike. Utstyrt med taustiger og nattsynbriller stjeler tyvene trøfler til en halv million kroner!

Bro, bro ...

... hvor er brillene mine? Skulle det ikke stått en bro akkurat her? I 2012 forsvinner en jernbro på ti tonn i Tsjekkia. Hvordan er det mulig? Tyvene later som om de er bygningsarbeidere som skal rive broen for å bygge en ny sykkelvei. Men det er selvfølgelig ren løgn! I stedet stikker tyvene av med jernet, som de selger videre. I dag er metalltyverier et problem verden over.

Er det deg, Ole Brumm?

Er det Ole Brumm på honningjakt, mon tro? I 2017 skjer et av Storbritannias største bikubetyverier. 40 000 bier forsvinner fra en gård i Wales! Tyvene er kledd i birøkterdrakt og kan åpenbart mye om bier. For blir de stukket, kan det gå skikkelig galt! Men hva skal tyvene med så mange bier? Bier lager honning og hjelper også planter med å lage frø og frukt. Derfor er bier viktige for bønder og gartnere.

Fugletyven og fløyta

Sommeren 2009 skjer det noe mystisk på Naturhistorisk museum i England. 299 fargerike fugleskinn er stjålet! En natt bryter en tyv seg inn gjennom et vindu, fyller en koffert med de sjeldne fugleskinnene og stikker av. Skinnene er ikke bare vakre å se på, men også viktige for forskning.

Tyven viser seg å være en ung musikkstudent med en litt annerledes hobby. Han elsker nemlig å binde fiskefluer med vakre fjær. Tyven har solgt de stjalne fjærene videre til andre samlere, og pengene har han brukt på ... en helt ny fløyte! Mange av fugleskinnene han stjal, ble ødelagt.

